

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต:

กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังนกไข่ จังหวัดสมุทรสาคร

The Application of the Principles of Sufficiency Economy Philosophy
for Living: A Case Study of Ban Wang Nokhai Community, Samut Sakhon

ชไนพร สิงห์ตระหง่าน

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

โทร. 090-908-6101, E-mail: chanaining_@live.com

Chanaiporn Singtrangarn

Professor in Public Administration

Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้ม้วน จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้ม้วน จังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนทั่วไปในชุมชน จำนวน 119 ครัวเรือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffé) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากครัวเรือนพัฒนาต้นแบบในชุมชน จำนวน 30 ครัวเรือน โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านวังนกไข่ จังหวัดสมุทรสาครในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีเรื่องท่านได้ร่วมกันคิดหาวิธีการที่เหมาะสมกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านความมีคุณธรรม โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าหมู่บ้านมีแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านความรู้ โดยมีเรื่องท่านได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ใหม่ ๆ ที่ช่วยให้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจ

พอเพียงมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านความมีเหตุผล โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีเรื่องหมู่บ้านมีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงไว้ในแผนชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า คริวเรือนพัฒนาต้นแบบของหมู่บ้านปฏิบัติตามหลักความพอประมาณในการดำรงชีวิต โดยคริวเรือนใช้เวทีประชาคมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรม

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เพศต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่อาชีพต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่อายุต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่สถานภาพต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ประสบการณ์การรับรู้เศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่ต่างกัน มีระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ถิ่นที่อยู่ต่างกัน คือ อาศัยอยู่ในพื้นที่กับอาศัยอยู่นอกพื้นที่ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. แนวทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมพบว่า หมู่บ้านมีการจัดตั้งสถาบันการเงิน บ้านวังนกไข่เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมประกอบอาชีพและกู้ยืมในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน รวมถึงใช้เป็นแหล่งเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

Abstract

The objectives of this research were to; 1) study the application levels of the principles of sufficiency economy philosophy for living by using a case of Ban Wang Nokhai community, Samut Sakhon province; 2) compare the application levels of the principles of sufficiency economy philosophy based on the classification of individual traits; and 3) investigate life styles of the community on sufficiency economy philosophy. This mixed design research employed a questionnaire and an interviews as research tools. For a quantitative research method, the data were collected from 119 households and analyzed by using a statistical package program to determine frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test, and paired variables by

Scheffé method. For a qualitative research method, an in-depth interview was administered to 30 prototype households.

The research results revealed as followed;

1. Overall, the application of the sufficiency economy philosophy for living in the community exhibited a high mean level, while the moderation showed the highest mean. On separate domains, the question on how to brainstorm and applied the sufficiency economy philosophy to the community demonstrated the highest mean among questions in this group, while the next lower levels concerned virtuousness, knowledge, reasonableness, and self-immunity. In virtuousness, the question on a good role model of the community in sufficiency economy application showed the highest mean among questions in this group. The question on the support of new knowledge to the application of sufficiency economy in the community had the highest mean among questions in this group. In reasonableness, the question on an improvement of the application of the sufficiency economy relevant to the context of the community exhibited the highest mean among questions in this group. Finally, in self-immunity, the least level mean, the question on risk management planning of the community reported the highest mean among questions in this group. The findings of the qualitative research method showed that the prototype households employed the Civil Society Forum to formulate paths of the community development and to brainstorm feasibility of activities for the moderation of living.
2. The results of the analysis on difference of individual traits with the application levels of sufficiency economy revealed that the sample groups with different sex, different occupations, different educational levels, different ages, different incomes, different marital status, different awareness of sufficiency economy, and different sources of information awareness had no significance level in the application of the sufficiency economy at the .05 level, while the sample group who resided out of the community had a significance level in the application of the sufficiency economy at the .05 level.
3. The findings from life styles relevant to the application of the sufficiency economy in the community showed that the village had established the financial bureau for

loaning and funding supports in careers and in case of emergency, as well as a solution to the informal debt.

Keywords: sufficiency economy philosophy application, sufficiency economy, three rings and two conditions

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 40 ปี โดยได้พระราชทานพระราชดำริในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่ราษฎรเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ความเป็น “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพออยู่ พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2543)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถือแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการพัฒนาประเทศ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดที่มุ่งเน้น “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และได้ัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ที่เน้นขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างชัดเจนในทุกภาคส่วน และในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ชุมชนบ้านวังนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นชุมชนหนึ่งที่มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และ 3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ และ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้

สติปัญญาในการดำเนินชีวิต โดยกิจกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ชุมชนปฏิบัติ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ชุมชนมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการปลูกผักสวนครัว รวมทั้งรณรงค์การลด ละเลิกอบายมุขต่าง ๆ ด้านการเพิ่มรายได้ ครัวเรือนมีการปลูกผักสวนครัวไว้บริโภค และหากเหลือจากการบริโภคก็นำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว มีการรวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริม เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำขนมไทย เพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัว ด้านการประหยัด มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อให้สมาชิกในชุมชนออมเงินเพื่อใช้ในเวลาจำเป็น และมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเรียนรู้ มีครัวเรือนต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาการตีกลองยาว การทำขนมไทย และการทอผ้า ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทำไร่นาสวนผสม และใช้สารชีวภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืช และด้านเอื้ออาทร มีการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือ คนจน คนด้อยโอกาสในชุมชน เช่น การมอบทุนการศึกษา ให้เด็กที่ยากจน การมอบเงินทุนช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและผู้พิการ เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

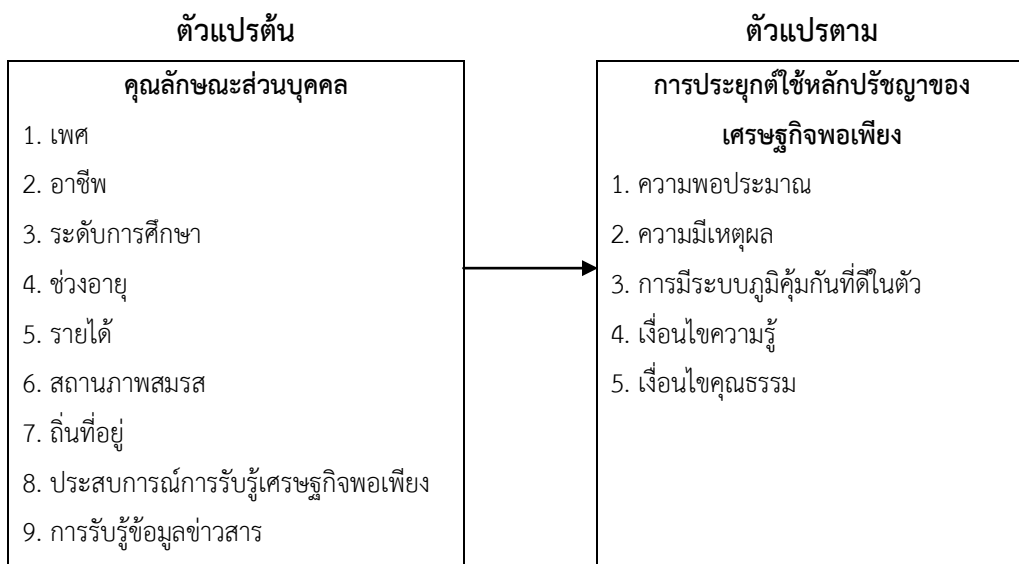
1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านวังนกไข่ จังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับมาก
2. เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ สถานภาพ ประสบการณ์การรับรู้เศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และถิ่นที่อยู่ที่แตกต่างกันส่งผลให้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน
3. แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาครัฐของกระทรวงมหาดไทย ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ คริวเรือนพัฒนาต้นแบบในชุมชน จำนวน 30 คริวเรือน และคริวเรือนทั่วไปในชุมชน จำนวน 119 คริวเรือน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาครัฐ
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ชุมชนบ้านวังนกไช้ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไช้ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.78 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 65.55 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 63.03 มีช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 27.73 มีสถานภาพ สมรส ร้อยละ 53.78 พักอาศัยในพื้นที่ ร้อยละ 81.51 มีประสบการณ์การรับรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ 2 - 5 ปี ร้อยละ 36.97 และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากส่วนราชการ ร้อยละ 36.97
2. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านวังนกไช้ จังหวัดสมุทรสาคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.62$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยมีด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.58$) โดยการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.88$) รองลงมา ด้าน

ความมีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.52$) คริวเรือนมีแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.65$) ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.47$) คริวเรือนได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ใหม่ ๆ ที่ช่วยให้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.87$) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.69$) คริวเรือนควรมีการปรับปรุงแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.93$) หมู่บ้านมีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงไว้ในแผนชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.74$)

3. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า คริวเรือนพัฒนาต้นแบบของหมู่บ้านปฏิบัติตามหลักความพอประมาณในการดำรงชีวิต โดยคริวเรือนใช้เวทีประชาคมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรม

4. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า คริวเรือนที่ กลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน (เกษตรกร รับจ้าง รับราชการ และธุรกิจส่วนตัว) กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาต่างกัน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช. ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี) กลุ่มตัวอย่างที่อายุต่างกัน (ระหว่าง 20 - 30 ปี ระหว่าง 31 - 40 ปี, ระหว่าง 41 - 50 ปี ระหว่าง 51 - 60 ปี และตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่างกัน (ต่ำกว่า 10,000 บาท ตั้งแต่ 10,001 - 15,000 บาท ตั้งแต่ 15,001 - 20,000 บาท และสูงกว่า 20,001 บาท) กลุ่มตัวอย่างที่สถานภาพต่างกัน (โสด สมรส หย่า หม้าย และไม่ประสงค์จะระบุ) กลุ่มตัวอย่างที่ประสบการณ์การรับรู้เศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน (น้อยกว่า 2 ปี ตั้งแต่ 2 - 5 ปี และมากกว่า 5 ปี) และกลุ่มตัวอย่างที่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่ต่างกัน (ผู้นำชุมชน ส่วนราชการ เสียตามสายในชุมชน และเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ) มีระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่สำหรับคริวเรือนที่ถิ่นที่อยู่ต่างกัน คือ อาศัยอยู่ในพื้นที่กับอาศัยอยู่นอกพื้นที่ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5. แนวทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมพบว่า หมู่บ้านมีการจัดตั้งสถาบันการเงิน บ้านวังนกไข่เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมประกอบอาชีพ และกู้ยืมในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน รวมถึงใช้เป็นแหล่งเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยโดยการนำมาสู่การวิเคราะห์ประเด็นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านวังนกไข่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยพร สงแก้ว (2555: 54 - 56) ที่พบว่าความสำเร็จของการนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ของครอบครัวพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน และเมื่อพิจารณารายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านความพอประมาณ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความพอประมาณเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ และเมื่อพิจารณาข้อคำถาม พบว่า เรื่องท่านได้ร่วมกันคิดหาวิธีการที่เหมาะสมกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มคำถามนี้ ผลวิจัยได้บ่งชี้ให้เห็นว่า คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการคิด และหาวิธีการทำเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทั้งนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพยังพบว่า ครรวัเรียนมีการใช้เวทีประชาคมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน รวมถึงมีการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ โดยร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการผลิตสินค้าเพื่อเป็นอาชีพเสริม ซึ่งจะช่วยให้เกิดรายได้เพิ่มในระยะยาวมากกว่าการจัดตั้งกลุ่มเพียงชั่วคราว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ที่ได้กล่าวว่า การจะทำอะไรนั้นจำเป็นต้องรู้จักความพอเหมาะพอควร และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง เพื่อวิเคราะห์ให้รู้ว่าต้องทำอะไรถึงจะพอเพียงกับตนเอง และสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555: 3) ได้ให้ความเห็นว่า การคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพตนเองเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความเพียงพอ ที่จะดำเนินการได้ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพรรณ วงศ์มณี (2553) ที่ได้ศึกษาถึงการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย โดยผลการวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกันพบว่า ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณของประชาชนในชุมชนทรายทองมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้านเช่นกัน

1.2 ด้านความมีเหตุผล ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความมีเหตุผลเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อคำถามพบว่าเรื่องท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มคำถามนี้ ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยที่ครรวัเรียนได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หมู่บ้านมีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำเพื่อหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน มีการทบทวน ปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหา/พัฒนาให้ดีกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การจัดทำ/ทบทวนแผนพัฒนาหมู่บ้านอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับที่ สมบัติ กุสุมาวลี

(2551: 88 - 90) ได้ให้ความเห็นว่า ความมีเหตุผลเป็นการรู้จักตนเอง และรู้จักสภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้สามารถประเมินความพอดี พอเหมาะ พอสมควร และหลีกเลี่ยงการกระทำในบางเรื่องได้ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ยังได้กล่าวว่า การตัดสินใจเพื่อดำเนินการนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาอย่างรอบด้าน เพื่อช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบคอบมากที่สุด ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551: 3) ให้ความเห็นว่า ความมีเหตุผลจะช่วยให้เกิดการบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีข้อผิดพลาดน้อย

1.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า การมีภูมิคุ้มกันในตัวเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อคำถามพบว่าเรื่องหมู่บ้านมีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงไว้ในแผนชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มคำถามนี้ ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการให้ความสำคัญกับการวางแผนล่วงหน้าของหมู่บ้านเพื่อป้องกันปัญหา และหาทางเลือกที่ดีสำหรับการแก้ไขปัญหาหากเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า มีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน เพื่อหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน รวมถึงมีการจัดตั้งกลุ่มการออมและสถาบันการเงินเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมประกอบอาชีพ และกรณีฉุกเฉิน รวมถึงแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ นอกจากนี้ยังมีการทำประกันชีวิตกลุ่มให้กับสมาชิกกลุ่มการออมในหมู่บ้านอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551: 3) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดเพื่อให้อาจปรับตัวและรับมือได้ทันที และ ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และคณะ (2546: 41 - 42) ที่เห็นว่าการมีภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีเป็นการเตรียมตัวเพื่อพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมในลักษณะของการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นพลวัตร นอกจากนี้ กรมการพัฒนาชุมชน (2552: 5) ยังได้กล่าวไว้ว่า การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล คือการเตรียมพร้อมรับมือกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

1.4 ด้านความรู้ ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความรู้เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อคำถาม พบว่า เรื่องท่านได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ใหม่ ๆ ที่ช่วยให้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มคำถามนี้ ผลวิจัยยังสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า หมู่บ้านมีการสนับสนุนให้มีความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะผู้นำที่มีการนำหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงภายในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรชีวภัณฑ์ เพื่อแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ให้สมาชิกของกลุ่มในการทำเกษตรปลอดภัย นอกจากนี้ประชาชนชาวบ้าน ยังมีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ เด็ก และเยาวชนในหมู่บ้าน ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวทางของบ้านวังกุ่ม หมู่ที่ 15 ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่หมู่บ้านมีแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารจัดการเงินทุน และยังสนับสนุนให้สมาชิกครัวเรือนในหมู่บ้านได้เข้าอบรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น จึงทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และคณะ (2546: 41 - 42) ที่เห็นว่า เงื่อนไขความรู้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำความรู้และหลักวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์กันในการปฏิบัติทุกขั้นตอน ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน (2552: 5) ได้กล่าวในทิศทางเดียวกันว่า เงื่อนไขความรู้จะช่วยให้เกิดการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาให้เกิดความเชื่อมโยงกัน เพื่อวางแผนในขั้นปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านความมีคุณธรรม ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความมีคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อคำถามพบว่าเรื่องท่านเห็นว่าหมู่บ้านมีแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มคำถามนี้ ผลวิจัยสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตัวของผู้นำชุมชนทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่เกิดการยอมรับ และช่วยให้ครัวเรือนเกิดการมีส่วนร่วมเพื่อทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม เช่น การเก็บขยะริมถนนสายหลักเดือนละครั้ง การเก็บผักตบชวา กวาดถนน ตัดหญ้าริมถนน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551: 3) ได้ให้ความเห็นว่า เงื่อนไขคุณธรรมถือเป็นแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่ง รังสรรค์ อินทจันทร์ (2558: 25) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า เงื่อนไขคุณธรรมจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างดีงาม มีความประพฤติชอบ และการกระทำที่ซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น

2) การวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคลกับระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ สถานภาพต่างกัน ประสบการณ์การรับรู้เศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และถิ่นที่อยู่ต่างกัน คือ อาศัยอยู่ในพื้นที่กับอาศัยอยู่นอกพื้นที่ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล เนาวะวาทอง (2551) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดการชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา: หมู่บ้านคำปลาหลายตำบลบ้านดงอำเภอบุรฉัตรจังหวัดขอนแก่น โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านคำปลาหลายประสบความสำเร็จมีหลาย ปัจจัย และปัจจัยต่าง ๆ ย่อมส่งผลต่อการเกิดความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน เช่น ผู้นำที่เข้มแข็ง การได้ข้อมูลข่าวสารที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

3) แนวทางการดำเนินชีวิตตามวิถีที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพบว่า หมู่บ้านมีการจัดตั้งสถาบันการเงินบ้านวังนกไข่เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมประกอบอาชีพ

และกู้ยืมในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน รวมถึงใช้เป็นแหล่งเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ซึ่งทำให้ครัวเรือนเห็นถึงประโยชน์ของการออมเงินในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของบ้านวังกุม หมู่ที่ 15 ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการออมเงินสัจจะเพิ่มขึ้น รวมถึงมีการรณรงค์ ลด ละเลิก อบายมุข เพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และเกิดนิสัยประหยัด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ที่ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน และมีการรวมกลุ่มกัน นอกจากนี้ ผลวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความเรียบง่าย และมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของครัวเรือนในชุมชนอย่างมาก โดยเฉพาะการปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน การอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร และการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยพร สงแก้ว (2555: 54 - 56) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ของครอบครัวพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยพบว่าการนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติระดับครัวเรือน มีความสำเร็จมากกว่าระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนเป็นเรื่องใกล้ตัว อีกทั้งวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านแพ้วมีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน และแบ่งปันให้กับญาติ พี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน และบางครอบครัวอาจนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว และผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร สังข์เมฆ (2559:26-35) ที่ได้ศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา มีความสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นพื้นฐานความเป็นอยู่เดิมของผู้คนในชุมชนแห่งนี้พร้อมที่จะเปิดรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนอันเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินชีวิตให้มีความสุขตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงให้คงอยู่ในสังคมไทย อีกทั้งยังต้องการให้มีการปลูกฝังสู่ลูกหลานเยาวชนรุ่นใหม่สังคมไทยก็จะมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนได้ร่วมคิดร่วมแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเน้นการทำกิจกรรมที่ทำได้จริง ทำได้โดยง่าย สอดคล้องกับวิถีชุมชน และไม่เป็นการยุ่งยากในอนาคต

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานในชุมชนต้นแบบอื่น ๆ รวมถึงมีการเรียนรู้จากสื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนมีการรวมตัวกัน และมีแกนนำในการหา รวบรวมรับส่งงานจากโรงงานหรือสถานประกอบการมาทำที่บ้าน

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนมีการใช้ทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าในการทำงาน

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนต้นแบบ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ครัวเรือนอื่น ๆ ในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

2.1 หมู่บ้านควรมีกิจกรรมร่วมคิด ร่วมแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง

2.2 หมู่บ้านควรมีสื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครัวเรือนได้เรียนรู้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวัน

2.3 หมู่บ้านควรมีการรวมตัวกัน เพื่อรับงานมาทำที่บ้าน และขายสินค้าในครัวเรือนในตลาดชุมชน

2.4 หมู่บ้านควรมีการอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรในท้องถิ่น

2.5 หมู่บ้านควรมีศูนย์การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ครัวเรือน โดยมีกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนชาวบ้านได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยให้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

3.2 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จตามตัวชี้วัดระหว่างหมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านต้นแบบเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อขยายผลการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านอื่น ๆ ในอนาคต

3.3 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านนอกเหนือจาก ตัวชี้วัด 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2552). คู่มือการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ. กรุงเทพฯ: สุภัชณีญัตต์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และคณะ. (2546). กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- นภาพรณ วงศ์มณี. (2553). การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพศาล เนาวะวาทอง. (2551). การจัดการชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา: หมู่บ้านคำปลาหลายตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รังสรรค์ อินทน์จันทน์ . (2558). การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต้นแบบของจังหวัดสมุทรสาคร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมบัติ กุสุมาวลี. (2551). หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาองค์กร. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 48(1): 86 - 90.
- สายสมร สังข์เมฆ. (2559). การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 1(3): 26 - 35.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). การสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). หนังสือเรียนสาระทักษะการดำเนินชีวิต รายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง (ทช31001) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในใต้เบื้องพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มติชน.

- อวยพร สงแก้ว. (2555). **ความสำเร็จของการนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ของครอบครัวพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.** การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Community Development Department. (2009). **A Guide to the Project Village sufficiency economy model.** Bangkok: Suphatchanin Printing Group. (in Thai)
- Inchan, R. (2015). **The application of sufficiency economy philosophy Concepton management of village and urfan community fundmodelin Samutsakhon Province.** Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University. (in Thai)
- Kusumavhree, S. (2008). *Philosophy of Sufficiency Economy and Development Organization.* **NIDA Development Journal**, 48(1): 86 - 90. (in Thai)
- Naowavathong, P. (2008). **Community in Management Sufficiency Economy: A Case Study of Kham Pla Lai Village, Tambol Ban Dong, Amphur Ubonrat, Khon Kaen Province.** Master of Science Thesis Environmental management branch Faculty of Social and Environmental Development National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2007). **The build process-driven philosophy.** Bangkok: Prime Minister's Office. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). **National Economic and Social Development Plan No. 11 (2012 - 2016).** Bangkok: Prime Minister's Office.
- Office of the Non-Formal and Informal Education. (2008). **The living skills course textbook material sufficiency (NTC 31001) high school.** Bangkok: Office of the Secretary of Education. (in Thai)
- Songkaew, O (2012). **The success of economic policy to practice in the area of family development. Autonomous district Samut Sakhon.** Independent Arts Political Science Faculty of Graduate Studies Kasetsart University, Bangkok. (in Thai)

- Sungmake, S. (2016). *Household Accounting Practices of people in Kon Yao Yai, Phang Nga Province*. **Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University**, 1(3): 26 - 35. (in Thai)
- Tantivejakul,S (2001). **Just works in the background at the faces**. 6th ed. New York: Eng. (in Thai)
- Wibulswasdi, C. et al. (2003). **The framework of economic theory, the philosophy of sufficiency economy**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. (in Thai)
- Wongmanee, N. (2010). **An Introduction of sufficiency economy philosophy as a Practice of Living a case study of Saithong Community, Tambon Jaroenmueang, Amphoe Phan, Chamgwat Chiang Rai**. Independent Study Submitted Master of Arts Program of Public and Private Management Graduate School Silpakorn University. (in Thai)